

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	7122205589
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7122205589.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa V. F., narodeného XX. Y. XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, Košice dieťa rodičov - matky C. C. B., narodenej XX. L. XXXX, M., M. XX, a otca U. T. F., narodeného XX. U. XXXX, P. X, U. X, Č. E., zastúpeného usadenou euroadvokátkou JUDr. Ivanou Žilinčikovou, Považská Bystrica, Rozkvet 2001/2, o návrhu matky na zvýšenie výživného a o návrhu otca na zníženie výživného, vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 9P/23/2022, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2023 sp. zn. 4CoP/82/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 28. apríla 2023 č. k. 9P/23/2022-424 v spojení s doplniacím rozsudkom z 11. mája 2023 č. k. 11P/53/2022-445 I. zvýšil výživné zo strany otca na maloletého zo sumy 300 eur mesačne na sumu 400 eur mesačne a to od 08. júna 2022 do budúca, ktoré je otec povinný platiť do 15. dňa kalendárneho mesiaca na účet matky vopred; II. dlžné výživné vo výške 1.076,66 eura za obdobie od 08. júna 2022 do 30. apríla 2023 uložil otcovi zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti rozsudku; III. návrh otca na zníženie výživného zamietol; IV. zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I č. k. 18P/77/2017-58 zo dňa 5. októbra 2017 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 18P/77/2017-76 zo dňa 29. novembra 2017 v časti týkajúcom sa výšky výživného; V. návrh matky na zvýšenie výživného v prevyšujúcej časti zamietol. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 62, § 63, § 75, § 78 ods. 1, 3 zákona č. 36/2005 o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“) a uviedol, že pri posudzovaní návrhu matky na zvýšenie výživného a návrhu otca na zníženie výživného vychádzal z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa a zmeny pomerov na strane maloletého dieťaťa, ako aj rodičov, v ich majetku a

príjmoch od posledného rozhodnutia súdu o výživnom. Za dôležitú okolnosť považoval osobnú starostlivosť matky o syna, pričom vychádzal z nákladov na dieťa vo výške 610 eur mesačne a príjmu otca ako osoby povinnej z platenia výživného vo výške 2.178 eur. V nadväznosti na to určil, že otec je povinný podieľať sa na úhrade nákladov na výživné pre maloleté dieťa vo výške 2/3 z dôvodu osobnej starostlivosti matky o dieťa a tým nemožnosti zvýšiť si svoj príjem. Súd prvej inštancie prihliadol aj na to, že v čase uzavretia dohody rodičov ohľadne výšky výživného bola táto suma výživného dosť povýšená odôvodneným potrebám maloletého v tom čase, čo ale nepovažoval za rozporné so záujmom maloletého. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky i otca rozsudkom z 21. novembra 2023 sp. zn. 4CoP/82/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Súhlasil so súdom prvej inštancie, že na strane maloletého dieťaťa došlo k výraznej zmene pomerov, keď v čase posledného rozhodnutia súdu o výživnom (rozsudkom Okresného súdu Košice I pod sp. zn. 18P/77/2017 z 05. októbra 2017) bol maloletý vo veku necelých dvoch rokov, pričom v čase rozhodovania tejto veci je žiakom prvého ročníka základnej školy. Poznamenal, že náklady na výchovu a výživu maloletého dieťaťa v dojčenskom veku a dieťaťa vo veku sedem rokov sú vyššie a to nielen z hľadiska stravy, ale aj nákladov súvisiacich so školskou dochádzkou - nákup oblečenia, pomôcok do školy, cestovné, účasť na rôznych súťažiach a školských výletoch. V tejto súvislosti uviedol, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil všetky náklady na výchovu a výživu maloletého. Jednotlivé náklady na dieťa boli matkou riadne preukázané a v rámci pojednávania riadne odôvodnené; nestotožnil sa s odvolacou námietkou otca, že matkou uvádzané výdavky na maloletého syna sú neúčelné a nezodpovedajú odôvodneným potrebám dieťaťa. Pokiaľ otec uvádzal, že nesúhlasí s výdavkom na maloletého v sume 80 eur na oblečenie a obuv, odvolací súd podotkol, že matka má maloletého syna v osobnej starostlivosti a nakupuje mu oblečenie a obuv podľa potreby, pričom je zrejmé, že niektorý mesiac sú to nižšie sumy, ale v mesiacoch, ako je napríklad september, kedy je potrebné synovi nakúpiť nové oblečenie do školy, vrátane športového oblečenia na telesnú výchovu v škole a na tréningy, je táto suma omnoho vyššia. Dodal, že oblečenie je maloletému synovi potrebné zakupovať pravidelne, keďže je vo veku, kedy rastie, vyvíja sa. Pokiaľ išlo o rozporovaný náklad 120 eur na drogériu, kultúrne podujatia, výlety, športové aktivity, túto položku matka jasne vysvetlila s tým, že ide o náklady za platbu za tréningy džuda a futbalu, výlety zo školy, návštevy kúpaliska, kina maloletým, ako aj spriemerované náklady na letnú dovolenku. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôraznil, že boli zohľadnené všetky výdavky otca na maloletého, pričom poukázal na to, že je samozrejmé a prirodzené, že keď otec trávi čas s maloletým synom, uhrádza aj všetky náklady s tým spojené. To, či otec bude tráviť čas so synom vo svojej domácnosti, alebo s ním bude absolvovať rôzne výlety a dovolenky, čo je samozrejme finančne náročnejšie, je v kompetencii otca. Napokon dodal, že je pochopiteľné, pokiaľ chce otec synovi pripraviť zaujímavý program, avšak nemôže to byť zdrojom jeho výčítiek vo vzťahu k matke.

2.2. Odvolací súd ďalej uviedol, že pri určení vyživovacej povinnosti je potrebné vychádzať na jednej strane z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa, na druhej strane z príjmových a majetkových pomerov povinného rodiča, pričom je potrebné vyhodnotiť aj to, ktorý z rodičov a v akej miere vykonáva osobnú starostlivosť o maloleté dieťa. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že životná úroveň otca je vyššia, ako ju sám otec prezentuje. Aj keď otec uvádzal, že má príjem len zo svojho zamestnania na Ministerstve vnútra Českej republiky, iný príjem nemá, nemôže podnikáť, keďže je štátnym zamestnancom, na druhej strane tvrdil, že mesačne spláca hypotekárny úver a spotrebný úver, kde výšky týchto splátok sa v podstate rovnajú jeho príjmu. Odvolací súd zhodnotil, že už len základné položky ako splátka hypotéky 1.004 eur, splátka spotrebného úveru 1.000 eur, mesačné náklady spojené s užívaním bytu 300 eur, doprava do zamestnania 30 eur predstavujú mesačne sumu 2.330 eur, čo prevyšuje príjem otca. Na základe uvedeného mal za nepochybné, že otec maloletého musí mať príjmy aj z iných zdrojov na financovanie svojej celkovej životnej úrovne v tejto súvislosti aproboval postup súdu prvej inštancie, ak všetky tieto skutočnosti zhodnotil a určil výživné na maloleté dieťa vychádzajúc z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa tak, aby výživné umožnilo maloletému synovi podieľať sa na životnej úrovni otca. Poukázal pritom na to, že matka poskytuje maloletému synovi

nepretržitú osobnú starostlivosť počas bežného roka, pričom otec sa o maloletého syna zaujíma, snaží sa s ním tráviť čas, ale z dôvodu, že otec žije a pracuje v Prahe, stretáva sa so synom prevažne počas prázdnin a sviatkov. Odvolací súd uzavrel, že zvýšenie výživného je plne v prospech maloletého dieťaťa, aby životná úroveň dieťaťa bola zhodná so životnou úrovňou otca a matka sa mohla naďalej o maloletého osobne starať.

2.3. Vo vzťahu k odvolacej námietke otca, že matka by si mala nájsť lepšie platenú prácu vzhľadom k jej vzdelaniu, odvolací súd uviedol, že výživné na maloleté dieťa je určené a slúži na zabezpečenie potrieb dieťaťa a nie potrieb matky. Bez ohľadu na príjmové pomery rodiča, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, má súd pri určení výživného zo strany povinného rodiča vychádzať z preukázanej zmeny pomerov na strane maloletého dieťaťa, jeho odôvodnených potrieb, ako aj na strane povinného rodiča, jeho príjmových a majetkových pomerov, zistenej životnej úrovne. Pokiaľ matka maloletého v odvolaní žiadala, aby odvolací súd zvýšil výživné zo strany otca na maloletého na 500 eur mesačne s poukazom na judikatúru súdov, podľa ktorej výživné by malo tvoriť 20 až 30 % z príjmu povinného rodiča, odvolací súd poukázal na odôvodnené potreby maloletého a dodal, že výšku nákladov na maloletého v sume 610 eur, z ktorej vychádzal súd prvej inštancie, považuje za správne ustálenú. Pokiaľ matka namietala, že v mesiaci február 2023 mala výdavky na maloletého vo výške 775,42 eur, tak podľa odvolacieho súdu uvedené tvrdenie nepreukázala, pričom uviedol, že suma určená súdom prvej inštancie je výška priemerných mesačných výdavkov na maloletého.

2.4. Odvolací súd napokon ustálil, že výživné určené súdom prvej inštancie vo výške 400 eur mesačne je vzhľadom k veku dieťaťa a jeho odôvodneným potrebám dostatočné a určením vyššieho výživného by bola obmedzená možnosť otca tráviť so synom prázdniny, sviatky, čo nie je v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd preto dospel k záveru, že zvýšenie výživného plne zodpovedá kritériám v zmysle Zákona o rodine o určení výživného na maloleté dieťa, zohľadňuje zmenu pomerov na strane maloletého dieťaťa, ako aj na strane oboch rodičov a vývoj životných nákladov. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 CSP a § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) CSP. Namietal, že súdy nevzali do úvahy skutočné majetkové pomery otca a pristupovali k nemu ako k vlastníkovi dvoch nehnuteľností. Uviedol, že už nevlastní byt o dispozícii 2+kk, pričom k tejto skutočnosti došlo až po začatí súdneho konania a namietal, že si nevzal úver vo výške 20.000 eur a ani nehradí splátku 1.000 eur mesačne. V dôsledku nesprávneho hodnotenia dôkazov považoval napadnuté rozhodnutie za nesprávne a nezákonné, súdy nesprávne posúdili odôvodnené potreby maloletého, ktoré podľa jeho názoru nepredstavujú výdavky 610 eur a nesprávne vyčíslili jeho čistý mesačný príjem, pričom nezohľadnili doporučené rozmedzie pre stanovenie výšky výživného v zmysle tabuľky Ministerstva spravodlivosti ČR. V tejto súvislosti poukázal na súčasnú mieru inflácie a stúpajúce ceny energií v Českej republike. Napokon vyjadril aj svoju nespokojnosť s nesprávnym posúdením zárobkových možností matky. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že návrhu matky na zvýšenie výživného nebude vyhovieť.

4. Matka sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu zotrval na doterajších písomných aj ústnych vyjadreniach a odporučil rozhodnúť na základe dostupných dôkazných materiálov s poukazom na najlepší záujem dieťaťa.

6. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletých detí.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP (posudzujúc podanie podľa jeho obsahu - čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) pre nedostatky pri zisťovaní skutkového (skutočného) stavu veci.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na

zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

18. Pokiaľ otec namietal vady zmätočnosti spočívajúce v nedostatočne zistenom skutkovom stave veci a v nesprávnom hodnotení dôkazov (chybné závery o majetkových pomeroch otca, vyčíslenie nákladov na maloletého, preukázanie úhrad otca vo vzťahu k maloletému), dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového (resp. skutočného) stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

19. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že súdy nižších inštancií v rámci zisťovania skutočného stavu veci (§ 35 CMP) postupovali v súlade so základnými princípmi civilného mimosporového konania a to v súlade s vyšetrovacím princípom, princípom oficiality, ako aj v súlade so zachovaním princípu rovnosti účastníkov, najmä vo vzťahu k maloletému dieťaťu (čl. 4, čl. 5 a čl. 6 Základných princíпов CMP). Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie, ktoré tvorilo jednak obsiahle písomné vyjadrenia účastníkov konania a ich ústne prednesy, ako aj predložené listinné dôkazy. Hodnotiac výsledky tohto dokazovania cez prizmu najlepšieho záujmu dieťaťa dospel k záveru, že došlo k zmene pomerov (§ 78 ods. 1 Zákona o rodine), a preto na základe čiastočného vyhovieť návrhu matky zmenil skoršie rozhodnutie o výživnom pre maloletého. Vychádzajúc najmä z opodstatnených potrieb dieťaťa, ako aj možností a schopností oboch rodičov, súd prvej inštancie vyhodnocoval jednotlivé výdavky na maloletého (body 41. až 46. odôvodnenia), pričom ustálil, že tieto sú odôvodnené v sume 610 eur (bývanie, strava, školská družina, školské obedy, ošatenie, obuv, hygiena, lieky, športové aktivity, voľný

čas a kultúra). Následne sa komplexne venoval príjmom matky (body 48. až 50. odôvodnenia) a tiež majetkovým pomerom otca (body 51. až 59. odôvodnenia) a uzavrel, že s prihliadnutím na majetkové pomery oboch rodičov, ich príjmy, osobnú starostlivosť matky o maloletého a neexistenciu ďalšej vyživovacej povinnosti rodičov považuje výživné 400 eur za primerané. Odvolací súd vychádzal zo skutočného zisteného stavu súdom prvej inštancie, ktorý považoval za správne vyhodnotený. Stotožnil sa s postupom prvoinštančného súdu, ktorý všetky rozhodujúce skutočnosti vzal do úvahy a mal za to, že výživné určené súdom prvej inštancie vo výške 400 eur mesačne vzhľadom k veku dieťaťa a jeho odôvodneným potrebám je dostatočné a nevyhovelo tak návrhu matky na zvýšenie výživného, ani návrhu otca na jeho zníženie.

20. Dovolací súd má po dôkladnom preskúmaní obsahu spisu za to, že tak prvoinštančný súd ako aj odvolací súd pri zisťovaní skutočného stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), náležitým spôsobom zistili skutočný stav veci a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodli tak, že ich skutkové a právne závery nemožno v konečnom dôsledku považovať za svojvoľné, neudržateľné, ani prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

21. Pokiaľ otec v podrobil kritike nesprávne posúdenie jeho majetkových pomerov, keďže on nevlastní byt o dispozícii 2+kk, hodno zdôrazniť, že túto skutočnosť otec v základnom konaní nenamietal. Na dôvazok súd prvej inštancie (bod 61. odôvodnenia) uviedol, že síce bral do úvahy možnosť otca mať príjem z prenájmu bytu 2+kk, avšak vyššie výživné ako 400 eur mesačne nebolo možné určiť z dôvodu, že to nie je opodstatnené vzhľadom k odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa. S týmto odôvodnením sa plne stotožnil aj odvolací súd (bod 21. odôvodnenia). Za daných okolností bolo potrebné predmetnú námietku vyhodnotiť ako irelevantnú. Dovolací súd dáva dovolateľovi čiastočne za pravdu, že odvolací súd zohľadňoval výdavok otca vo výške 1 000 eur mesačne na splátku spotrebiteľského úveru bez toho, aby to v konaní bolo preukázané, avšak v konečnom dôsledku to nemalo vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd v odôvodnení explicitne uviedol, že vychádza zo skutočného zisteného stavu súdom prvej inštancie, s ktorým sa plne stotožnil. Navyše, z odôvodnení napadnutých rozhodnutí je zjavné, že aj bez prihliadnutia na uvedenú skutočnosť prejavili vôľu zaťažiť otca povinnosťou platiť vyššie výživné, nebyť obmedzenia v podobe odôvodnených potrieb maloletého. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že namietaný nedostatok v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nedosiahol takej intenzity, aby bol spôsobilý zasiahnuť do práva otca na spravodlivý súdny proces. Námietky otca maloletého z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sú preto neopodstatnené.

22. Otec prípustnosť podaného dovolania (posudzujúc ho podľa obsahu - čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) ďalej vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená).

23. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

24. Dovolací súd rovnako uvádza, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou (účastníkom konania) v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd

pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

25. V preskúmvanej veci dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátkou) sa vyššie uvedenými kritériami pre náležité uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP neriadil, keď zodpovedajúcim spôsobom nevymedzil nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, tak ako to predpokladá ustanovenie § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Dovolateľ naprieč celým dovolaním vyjadroval z rôznych pohľadov nespokojnosť s výškou určeného výživného na maloleté dieťa, počnúc poukazovaním na chybné závery odvolacieho súdu o majetkových pomeroch otca, cez nesprávne posúdenie odôvodnených potrieb maloletého, až po nesprávne posúdenie zárobkových možností matky, avšak bez toho, aby jasne a zrozumiteľne sformuloval konkrétnu právnu otázku, ktorej riešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu a ktorej odlišné posúdenie by ovplyvnilo rozhodnutie vo veci samej v prospech otca. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemôže podľa názoru dovolacieho súdu cez prizmu ustanovenia § 432 ods. 2 CSP obstať bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana.

26. Napokon aj samotný kontext, v akom dovolateľ uplatňoval dovolací dôvod § 421 CSP, svedčí o snahe vyvolať procesne neprípustný dovolací prieskum. Dovolateľ rozporoval najmä nesprávne zistenia vo vzťahu k jeho majetkovým pomeroch, nepreukázanie odôvodnených potrieb maloletého v ustálenej výške, či nesprávnu metodiku pre výpočet výživného s ohľadom na zvýšené životné náklady v Českej republike, čím implicitne vytýkal nedostatok či nesprávnosť skutkových podkladov pre súdmi vyvozený právny záver. Správnosť úvahy, podľa ktorej takéto vymedzenie nesprávneho právneho posúdenia veci nemožno preskúmať prostredníctvom ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, potvrdzuje už vyššie naznačený záver dovolacieho súdu, v zmysle ktorého nižšie súdy postupom súladným so základnými princípmi civilného mimosporového konania náležite zistili skutočný stav veci (§ 35 CMP), pričom do odôvodnení napadnutých rozhodnutí dostatočne premietli svoje úvahy korešpondujúce s požiadavkou, aby najlepší záujem dieťaťa bol skutočne popredným hľadiskom pri rozhodovaní o výške výživného. Dovolací súd súčasne pripomína, že nie je treťou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

27. Relevantný je v tomto smere aj judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), v zmysle ktorého „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na to základe ho prípade zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“.

28. V tomto kontexte aj ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky. V náleze I. ÚS 51/2020 ústavný súd výslovne uviedol, že „povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom“.

29. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolaťom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Pokiaľ teda dovolať v dovolaní bez ďalšieho poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/294/2018, 4Cdo/148/2019, či 9Cdo/215/2020, učinil tak bez toho, aby z dovolania bolo zrejmé zadefinovanie väzby označených rozhodnutí najvyššieho súdu na dovolaťom poukazované nesprávnosti, ktoré videl v rozhodnutí odvolacieho súdu.

30. Napriek uvedenému dovolací súd obiter dictum poukazuje na závery obsiahnuté vo viacerých rozhodnutiach, napr. sp. zn. 4Cdo/196/2017, 8Cdo/50/2017, 3Cdo/88/2017, 3Cdo/87/2017, 3Cdo/226/2017, 4Cdo/215/2022, v ktorých najvyšší súd konštatoval, že určenie výšky výživného je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritériá na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, ktorému sa výživné priznáva (porovnaj 8Cdo/50/2017). Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5Cdo/87/2017, 3Cdo/226/2017). Je preto namieste konštatovanie, že v takto vysoko individuálnej otázke (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8Cdo/50/2017, 3Cdo/226/2017, 3Cdo/88/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porovnaj 3Cdo/226/2017).

30.1. V posudzovanom prípade podľa názoru dovolacieho súdu náležite aplikovali sudy nižších inšancií pre vec relevantné ustanovenia § 62, 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine, vzali do úvahy všetky rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli najavo a na podklade svojich (individuálnych) skutkových zistení dospeli k záveru, podľa ktorého od posledného rozhodnutia o výživnom došlo k zmene pomerov v rozsahu, ktorý odôvodňoval zvýšenie výživného pre maloleté dieťa. Ich záverom z pohľadu primeraného uplatnenia zákonných kritérií pri určovaní výšky výživného nemožno nič vytknúť.

31. Dovolať súd záverom konštatuje, že prijatý záver odvolacieho súdu o výške určeného výživného, ktorý dovolať spochybňuje, bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia jedinečných skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Skutočnosť, že otec so záverom odvolacieho súdu a jeho odôvodnením nesúhlasí, nepostačuje sama osebe k založeniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, ktorého podstatou je nesprávne právne posúdenie veci, nie prehodnocovanie skutkových záverov a ich relevantnosti vo vzťahu k právnemu záveru odvolacieho súdu.

32. So zreteľom na všetko vyššie uvedené dovolací súd dovolanie otca v časti, v ktorej namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

33. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.